

ločnostjo, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo vodil vse točke, za kar je žel obilen aplavz občinstva.

V zadnji orkestralni točki se nam je predstavil tovariš **Ciril Pregelj** iz Petrovč kot skladatelj. Njegova koračnica »Na vasi« je vsega priznanja vredna, zlasti lep je v triu vpleten motiv znane narodne pesmi.

Št. Jurski kvartet nam je lepo zapel **Adamičevega »Vasovalca«** in **Vogrinčeve »Lahko noč«**. Kvartetu se pozna, da poje mnogo skupaj; priporočam mu čistejši nastavek in skrbnejšo vokalizacijo.

Tovariš **Branko Zemljč** iz Solčave nam je zapel **Sattnerjevega »Zaostalega ptica«** in **Hudovernikovo »V celici«**. Oba prelepa samospeva zahtevata obsežen bas-bariton, ki tov. Zemljč z njim, zlasti v nižjih legah, bogato razpolaga. Pel je s pravim občutkom in navdušil poslušalce. Priporočam mu vokalizacijske vaje, s katerimi si bo utrdil in omilil svoj lep glas.

V zadnjih vokalnih točkah je nastopil **učiteljski mešani zbor**, broječ 30 pevk in pevcev (12 ženskih in 18 moških glasov). Znan je ljubek **dr. B. Ipavčev zbor »Ej, tedaj«** po svoji pristrani melodiji.

Naravnost očaral pa nas je **dr. Anton Schwabov** najnovejši mešani zbor »Kanglica« s spremljevanjem klavirja in harmonija. Schwab sicer ni tako plodovit skladatelj, kakor je bil pokojni B. Ipavč, pa je — in to lahko smelo trdim — njegov naslednik, kar se tiče presrčnega tona in lepe melodike.

V »Kanglici« — ki je, kakor sem se iz rokopisa prepričal — prav spretno instrumentirana, smo se zopet enkrat naslajali z izredno srčkanjo melodijo. Skladba je izzvala navzočemu skladatelju frenetičen aplavz in se je morala na ponovno odobranje ponoviti. Želim le, naj bi jo g. skladatelj kmalu izročil »Glasbeni Matici« v Ljubljani, ki bo njeno lepoto dovedla do polne veljave. Zbor, ki ga je tovariš **Ciril Pregelj** s pravim razumevanjem in obzirom spretno vodil, se je prav krepko držal. Malo več izkušnje, skrbnejša vokalizacija in finejša predavanje, pa lahko nastopi povsod. Tenoristom se je poznala nenadna vremenska izprememba — distonirali so nekoliko v srednjem stavku. Občudoval pa sem krepke base in čiste soprane v višini do g².

Prav diskretno sta spremljala zbor na klavirju ga. **Mici Kokotova** in na harmoniju tov. **Rajko Vrečar**.

Koncert je bil izredno dobro obiskan in dvorana Narodnega doma je bila naenkrat premajhna. Občinstva, zlasti učitelstva iz celjske okolice in sosednjih krajev, pa tudi celjskih slovenskih meščanov je bilo toliko, da je bilo težko dobiti prostora. Vsi so navdušeno poslušali izvajanja narodnih pionirjev in sprejeli vsako točko z burnim odobravanjem.

Spričo dejstva, da so imeli mešani zbor in solisti le 3 ali 4 izkušnje, lahko z mirno vestjo trdim, da je koncert izborno uspel.

Hvala, presrčna hvala vrlim štajerskim tovarišem na izrednem glasbenem užitku, zlasti pa polna hvala odbornikom Celjskega učiteljskega društva, ki so se pošteno potrudili zadostiti vsem stavljenim zahtevam.

Tovarišicam pevkam in tovarišem pevcem pa kličem: Živeli! Le smotreno naprej po začrtani poti!

O priredbah drugega dne, t. j. o občnem zboru »Jubilejske samopomoči« ter o glavnem zborovanju, objavimo poročilo v prihodnji številki.

Počitniški tečaj Slovenske Šolske Matice.

Gospodične učiteljice, ki se bodo udeležile tega tečaja, opozarjamo, da jim je odbor preskrbel v društvenem domu »Mladike« brezplačna prenočišča. Moški udeleženci bodo pa prenočevali v telovadnici I. mestne šole v Komenskega ulici. **Skupno hrano** bodo imeli vsi udeležniki v Goršetovi gostilni pri »Novem Svetu« na Marije Terezije cesti.

Ljudske knjižnice in ponemčevanje koroških Slovencev.

Mnogoteri so vzroki ponemčevanja koroških Slovencev ter se strinjajo s temi v drugih deželah slovenskih. Glavni činitelji pa so gotovo uradniki, podpirani od raznih ponemčevalnih društev, kakor Schulverein, Südmarka, ki so ob vsakem migljaju radevoljno na razpolago. Dokler je uradništvo navezano na mesta, še ni moglo slov. kmetiškemu ljudstvu toliko škodovati. Toda ko pa je prodrlo tudi v vse manjše kraje slovenskega ozemlja, kakor n. pr. ravno učiteljstvo, in ko je postalo pridno delavstvu Südmarka in Schulvereina, je začelo cveteti tudi ponemčevanje po kmetih skoraj v vsaki

vasi. Gostilničarji, večji kmetje, ki so postali po vplivu tega uradništva zagrizeni pristaši, so zopet pridobili od njih odvisne manjše posestnike in rokodelce. Ni pač skoraj najti občine, kjer bi se v večji ali manjši meri to ne pojavilo, tako da je slovensko ozemlje z imenovanimi društvi že prenapolnjeno. Treba nam je samo pogledati »Freie Stimmen«, ki nas o tem natančno pouče, koliko judeževih grošev se nabere širom slovenske zemlje, specialno Koroške. Ni čuda torej, ako »Slov. Branik« toži, da so koroški Slovenci brez idealov!

Li to dejstvo ne mora pretresti vsakega izvenkoroškega Slovenca?

Edino 13 majnik je dal Schulvereinu toliko dohodkov, da je glavno vodstvo Schulvereina izreklo odseku za Koroško posebno pohvalo, zakaj Koroška je bila izmed vseh dežel najpožrtvovalnejša! In kdo je činitelj vsega tega delovanja? Nemško misleče učiteljstvo, ki lahko deluje v vsaki slovenski vasi, zakaj že čez 50 odstotkov učiteljev, ki so nameščeni po slovenskih krajih, niti slovenski ne razume, ker so trdi Nemci, vrhutega ima vse nemško misleče učiteljstvo izvrstno oporo v raznih obrambnih društvih, slovenski učitelji pa morajo službovati med Nemci.

Skoraj na vsaki vaški šoli vidiš tablico: Südmarkische Bücherei, v vsaki gostilni nabiralnik Südmarka ali Schulvereina. Skoraj vsaki šoli po slovenskem delu Koroške priskoči Schulverein z denarji na pomoč. Mladinske, šolske knjižnice imajo knjige od Schulvereina in Südmarka ali drugih nemških rodoljubov; ljudske knjižnice se izpopolnjujejo na isti način.

Ni čuda torej, ako nemški živeli vednomer vztrajno napreduje, zakaj Slovenci se nas malo spominjajo v tem oziru. Ni čuda tudi, ako marsikateri šolski svet ali občina v boju napram Nemcu omaguje, zakaj — denar je sveta vladar — in tega jim manjka. Vzorno gospodarstvo je velike vrednosti in vzoren gospodar je ugleđen. To se pa lahko uredi s pomočjo društvenega denarja, ki ga darujeta Südmarka in Schulverein; od slovenske strani e pač ne more pričakovati podpore. Tudi nemški denarni zavodi se spominjajo še vsako leto raznih knjižnic in šol.

Naše ljudstvo, skozi leta in leta služeče in predmet poizkusov raznih političnih strank, sad slabih šol — ne pozna značajnosti. Sploh tega pregreška ne prišteva grehom, zakaj prebujeno je še vse premalo narodno, vključ vsemu »fortschrittlich Elementu« jako nazadnjaško.

Ako se hočemo uspešno bojevati proti takemu delovanju, se nam je treba posluževati istih sredstev, treba nam je dušne hrane, ki jo črpa naše ljudstvo dosedaj skoro edino iz sedaj izhajajočih nemških časopisov in nemških knjig, treba nam je knjižnic, ki naj bi popravile deloma to, kar so zakrivila slabe šole, ter izboljšale izkažen okus ljudstva glede berila. Ne samo v vsakem ogroženem kraju naj bi bile male knjižnice, ne, tudi v varnih slovenskih krajih Koroške (kolikor se more o teh govoriti) se rabijo še tembolj, zakaj tam čuti ljudstvo potrebo izobrazbe potom knjižnic in od tam tudi prihajajo oživljajoči žarki v ogrožene kraje.

Kar se tiče knjižnic, smo koroški Slovenci jako na slabem in še te obstoječe so z malimi izjemami nezadostne. Primanjkuje pa nam denarnih sredstev knjižnice izpopolniti ali ustanoviti. Obračunamo se torej do slovenske javnosti, do Slovencev po Štajerskem, Kranjskem, Primorskem, do Slovencev, ki jim ni dana prilika poseči v narodni boj, kakor se bije pri nas, ter jih prosimo pomoči. V vsaki domači knjižnici izobrazbenega Slovenca se bo našlo nekaj knjig, ki bi jih lahko pogrešal, zatiranim Slovincem po Koroškem pa bi z njimi veliko koristil. Prosim vse rodoljube, posebno uradnike, učitelje, duhovnike, kakor sploh vsakega zavednega Slovenca, kakor slov. društva vsakega rodoljuba, ki mu je za bodočnost koroških Slovencev, naj pregleda knjižnico ter se nas spomni s kako knjigo.

Sila je velika — pomoč redka!

Knjige sprejema društvo »Gorotan« (društvo slov. učiteljev in akademikov). Sv. Peter pri Vašnjah, pošta Velikovec, Koroško.

Slomškova Zveza.

Je dne 8. t. m. zborovala v Kamniku. Ne omenjali bi tega zborovanja, ako bi se ne dogodilo par stvari, pi so zanimive tudi za napredno javnost.

Kranjska podružnica S. Z. se je oglašila zaradi regulacije učiteljskih plač in je vprašala, kaj je z draginjskimi dokladi. Baje je Slapšak dobro prijel Ravnikarja in Jakliča, »Slovenec« pa poroča, da so neuspeha krivi — liberalni poslanci. Laže po stari navadi! Od leta 1908. na-

prej, odkar je sestavljen kranjski deželni zbor v sedanji obliki, sta Ravnikar in Jaklič vedno glasovala proti vsakemu izboljšanju materialnega stanja učiteljstva, tako tudi dne 24. julija t. l., sedaj pa pravi »Slovenec«, da so temu krivi liberalni poslanci! Nemara ima »Slovenec« Slomškarje za tako neumne, da jim lahko nagnevijo vsako še tako debelo in očividno laž. To je res lep poklon!

Ista podružnica je predlagala, naj bo vsak član S. Z. obenem član Učit. konvikta. Predlog je padel, ker je bila večina mnenja, da naj vsak Slomškar rajši podpira Kržičev »Pripraviški dom«. Dobro! Strast je strast! Opravili bomo tudi brez fanatikov!

Glede draginjskih doklad je dal baje Jaklič tak odgovor, da so bili vsi pomirjeni in zadovoljni. Samo tega še niso sklenili, kdaj vržejo iz Slomškarje Jakliča in Ravnikarja, ki sta glavna ovira regulaciji in ki svoje tovariše neusmiljeno vlečeta za nos.

Vsa neotesanost, ki je najlepše merilo intelektualne in moralne izobrazbe voditeljev S. Z., pa se zrcali iz sklepnih besed Jakličevih, ki jih je treba javno pribiti, da se ne pozabijo. Iz Jakličevih besed je tudi razvidno, kako kvalificira značaj članov in članic svoje organizacije. Glasom »Slovenca« je dejal Jaklič: »Zalibog se še dobi ljudi v naši sredi, ki mislijo, da so dolžni podpirati nasprotni tisk in s svojimi pičlimi groši plačevati »Učiteljskega Tovariša«. (Viharni fejklci!) Jaz mislim, da bo od danes naprej bolje, da nobenega več ne bo med nami, ki bi plačeval list, ki je najpodleje pisal o Slomškarjih. Poseben apetit mora imeti tisti Slomškar, ki požira psovke v »Učiteljskem Tovarišu«. Dobe se tudi med nami tovariši, ki mislijo, da je nujno potrebno iti na zborovanje okr. učiteljskih društev. Ne bodite štafaža liberalcem, kateri se Vam posmehujejo takrat, ko zaprete vrata za seboj in odhajate. (Tako je!) V vsako organizacijo se utihotapijo parasiti, ki postanejo nevarni, ako se jih pravočasno ne prežene. Liberalnim tovarišem sem hvaležen, da mi v tem oziru gredo na roko in mi pomagajo očistiti naš kožuh. »Slomškova Zveza« je izdala imenik svojih članov. Te dni šele so liberalni listi »Dan« in »Narod« prinesli to vest in zagrozili, da imenik objavijo. Zaveden Slomškar se taki otročji grožnji kajpada posmehuje. Toda ta grožnja je čudovito vplivala na par parasitov. Neka gospodična je brzojavila svoji materi, da mora preprečiti, da bi njeno ime prišlo v imenik. In uboga mati je dirjala vsa potna po Ljubljani, da bi ja dobila pisarno Slomškove Zveze. Pred leti je pa ravno tako iskala Slomškovo Zvezo. Javnosti se je ustrašila tudi neka druga in je poslala svojo mater na delo, da se nevarnost prepreči. O neki drugi bi vam povedal lahko cel roman. Prav je, da taki ljudje gredo, samo prosim, da kolegi v »Učiteljski tiskarni«, ki sedaj kolportirajo hektografiran naš imenik, zbrisejo imena teh in jih sprejema za svoje, kamor spadajo. (Odobranje! Ras je!) Nam ni za to, da bi Slomškova Zveza paradirala z velikim številom članov, pač pa hočemo, da so naši ljudje zavedni Slomškarji. (Odobranje.) Delajte v duhu Slomškovem povsod, v šoli in javnosti, v blagor vsega naroda in v svojem stanu. Na veselo svidenje na prihodnjem občnem zboru v Ljubljani! (Živahno odobravanje.)

Tako je govoril Jaklič. On že pozna svoje Pappenheimovce, na drugi strani pa tudi ve, kako so nekatera imena prišla v imenik članov S. Z.; na tak način, da bi se za tako rokomavharsko početje lahko zanimala tudi sodnija!

Značilno je tudi, kako so zvalili na zborovanje S. Z. hrvaškega učitelja Kirunčiča iz Istre. Ta je slišal, da zborujejo v Kamniku, kjer se je slučajno mudil, učitelji, in šel je na zborovanje v dobri veri, da so to napredni učitelji, kakor so se njemu nasproti tudi kazali. Hrvaški tovariš Kirunčič je sedaj ogorčen, ker je spoznal zmoto in hinavsko postopanje Slomškarjev. Naj pove tudi doma, kaki ljudje se zbirajo pod Slomškovo firmo!

To je vse, kar se nam zdi vredno povedati o zadnjem zborovanju Slomškove Zveze.

Tržaški Slovenci za svoje šolstvo.

Trst, 11. avgusta 1912.

V nedeljo, 11. t. m., se je vršil v tukajšnjem »Narodnem domu« javen shod, kjer je dr. Rybaf prečital nastopno resolucijo:

Tržaški Slovenci, zbrani na javnem shodu v »Narodnem domu« dne 11. avgusta 1912, izražajo svoje ogorčenje nad skrajno krivičnim postopanjem avstrijske vlade, ki na Primorskem naravnost lukurizno skrbi za nemško in laško ljudsko srednje in strokovno šolstvo in name-

rava Lahom dati celo visoko šolo, a zane-marja na žaljiv način celo ljudsko šolstvo tržaških Slovencev in vse to vzlic dejstvu, da so Lah kot večina v deželnih in vseh večjih občinskih zastopih v prijetnem položaju, da tudi z denarji slovenskih davkoplačevalcev vzdržujejo in izpopolnjujejo v preobilni meri laško šolstvo, in vključ nadaljnemu dejstvu, da tvorijo Nemci le minimalno iz samih priseljenecv obstoječo percentualo primorskega prebivalstva, dočim morajo Slovenci vključ svojemu ob vsaki volitvi in celo ob zadnjem ljudskem štetju dokazano velikem številu in velikim žrtvam, ki jih v krvi in denarju doprinašajo za avstrijsko državo, sami zbirati sredstva za vzgojo svojih otrok v materinem jeziku;

zlasti protestujejo proti zavlačevanju podržavljevalne akcije glede slovenske zasebne šole Družbe sv. Cirila in Metoda in proti temu, da se to akcijo spravljajo dosledno v odvisnost od šolskih želja Nemcev;

obnavljajo z vso energijo svoje že znane postulate glede slovenskega šolstva v mestu in v okolici, a posebno podarjajo nasproti zadnjim vestem o pripravih za laško jurid. fakulteto svoje večkrat precizirano stališče, da se sicer ne protivijo opravičenim kulturnim zahtevam nobenega naroda, da pa se morajo protiviti uresničenju laške vseučiliške zahteve, dokler ne dobijo tržaški in okoličanski Slovenci vseh potrebnih ljudskih, strokovnih in srednjih šol, in da na vsak način zahtevamo, da se v hipu, ko se od-твори v Trstu italijanska juridična fakulteta, ustanovi istočasno v istem mestu tudi slovenska,

ter pozivljajo naposled c. kr. vlado in slovenske in slovanske državnozbornske poslance, naj že enkrat ugodijo tem povsem opravičenim in za razvoj in kulturo tržaških Slovencev neobhodno potrebnim zahtevam.

Resolucija je bila sprejeta seveda soglasno in ob impozantnih pojavih slovenske zavednosti in odločnosti.

Nato se je oglašil za besedo svet. tovariš Štefan Ferluga, izrek predgovorniku iskreno zahvalo, da je to odločno nastopil proti krivici, da je govoril vsem iz ust in iz srca. Iz svoje dolgotrajne učiteljske prakse je podal govorniku dva zgleda: skrbnega in zanikrnega očeta. Prvega se je iz srca veselil, drugega je s prepričevalno besedo privedel do spoznanja. Tak zanikrni oče, ki mu ni mari do šolske izobrazbe svojega otroka, je tudi naša vlada, ki nam dopušča le pravico, da plačujemo davke v denarju in krvi. Ne daja nam, kar je v življenju najbolj potrebno. Vse naše dosedanje zahteve niso nič izdale. Poizkusimo z drugačnim načinom zahtevanja. Zakličimo vladi: Odreši nas od davka v denarju in krvi, potem bomo že sami skrbeli za svoje šolstvo in ne bomo nič zahtevali od tebe! (Velikanski frenetičen aplavz.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. P. n. člane, ki so prejeli te dni položnice in račun za smrtni slučaj nadučitelja Franca Trošta na Igu, prosimo, da poravnajo ta dolg v štirinajstih dneh. Pokojnikovi vdovi se je izplačalo 476 kron.

Predsedstvo.

Kranjsko.

Društvo slovenskih učiteljc je zaključilo v četrtek 8. avgusta šivalni tečaj, ki ga je priredilo v mest. dekl. liceju za svoje članice. Tečaja se je udeležilo 16 učiteljic, in sicer 14 s Kranjskega, 2 s Primorskega. Tečaj je vodila z veliko spretnostjo in z vso ljubeznivostjo gđ. Terezija Hubmayerjeva, strokovna učiteljica v Ljubljani, za kar ji izreka društveni odbor najtoplejšo zahvalo. Pouk je trajal od 15. julija do 8. avgusta t. l. po 3 ure na dan. V tem kratkem času so si udeleženke pod odličnim vodstvom gđ. Hubmayerjeve narisale, prikrojile in sešile živote, krilo, život in bluzo; nekatere so si poleg tega napravile po svoji životni meri punčko iz lepenke za pomerjanje oblek. Praktična navodila gđ. Hubmayerjeve so udeleženkam utrdile in povečale zanimanje za šivanje ter jim bodo brez dvoma tudi v gmotno korist. — Tečaj se je zaključil s skupno večerjo, ki so jo priredile v internatu »Mladika« učiteljice, udeleženke gosposdinskega tečaja, svojim kolegijam iz šivalnega tečaja.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomerški je zborovalo dne 8. t. m. v dvorani gospe T. Kukovčeve v Ljutomeru. Glavna točka programa je bila praznovanje 70letnice našega staroste **Ivana Kryla**, učitelja na enorazredni realki v Ljutomeru, in njegovega nad 40letnega plodonosnega delovanja v šoli in izven nje. Vključ slabemu vremenu zjutraj se je zbralo nad 30 članov in lepo število odlič-